

BUITEN

4^E JAARGANG N^O. 35.

ZATERDAG 27 AUGUSTUS 1910.

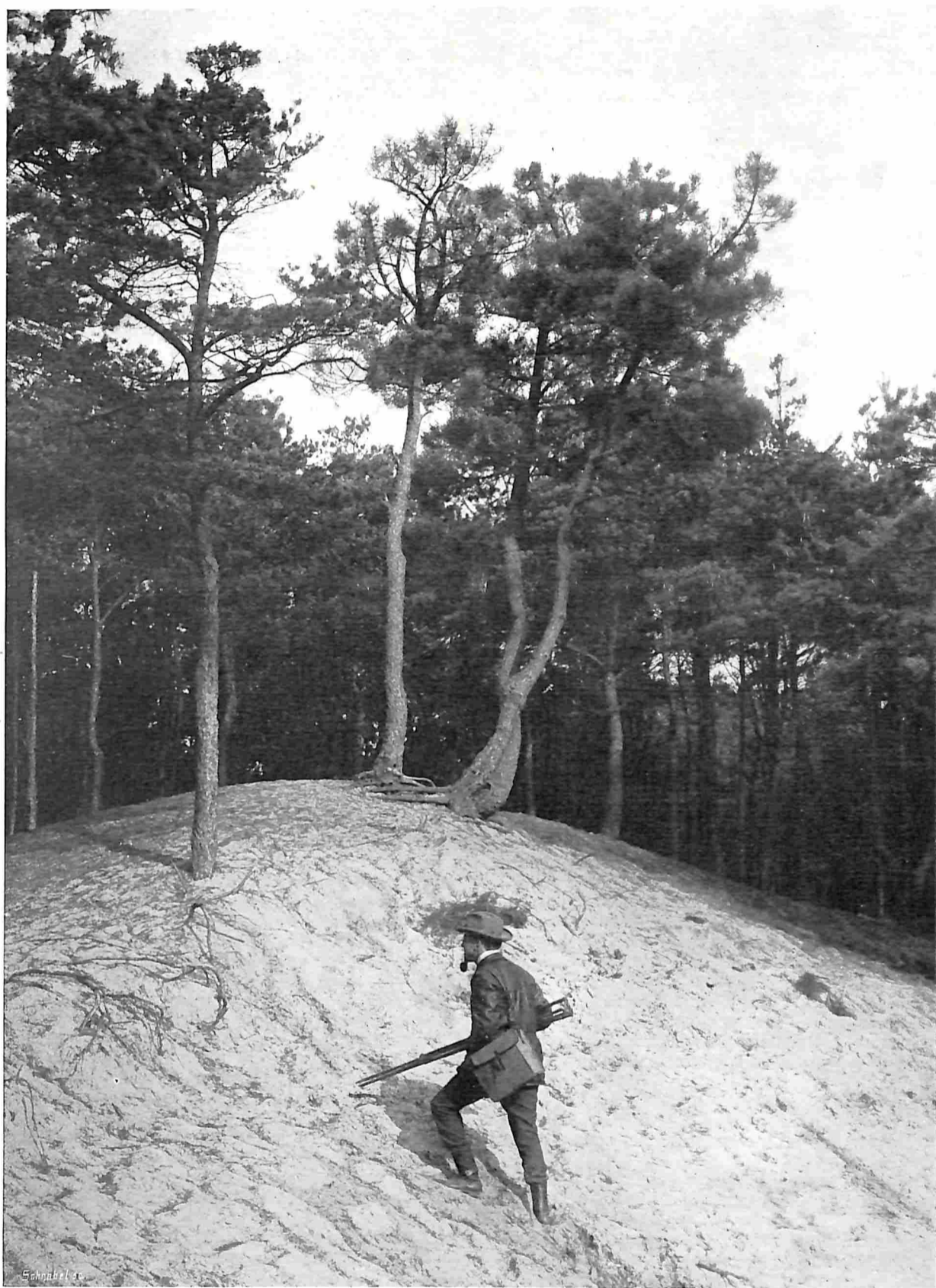

Foto Aug. F. W. Vogt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND. ONZE FOTOGRAAF OP DE KIEKJESJACHT.

INHOUD:

OVERZICHT VAN DE WEEK	BLZ. 410
PARIJSCH KRAABELS, III, DOOR TOM SCHILPEROORT	410
KOREN (GEDICHT) DOOR S. G. REDDINGIUS-V. HARLINGEN	411
IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND, DOOR AUG. F. W. VOGT, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 409 EN 412-415
IN OVERIJSEL'S NOORDHOEK, DOOR R. ZEEHEER, GEÏLL.	BLZ. 415
EEN VERGROEIDE GOUDSBLOEM, DOOR G. DE GRAAF, GEÏLLUSTREERD.	418
HET HEKSENKRINGZWAMMETJE, DOOR L. DORSMAN Cz., GEÏLLUSTREERD.	418
EEN SCHOONE AMERIKAAN, DOOR P. FRANSEN Jz., GEÏLL.	418
DE OUDE SNOEK, NAAR HET ZWEEDSCH VAN KARL ERIK FORSSLUND	419
KERK VAN DEN H. FRANCISCUS VAN ASSISI, GEÏLLUSTR.	420
VARIA.	420

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij, ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74-76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

OVERZICHT VAN DE WEEK.

14 AUGUSTUS. Dood van lord Spencer, gewezen onderkoning van Ierland, een der Britsche liberale leiders en medewerkers van Gladstone.

15 AUGUSTUS. Florence Nightingale, de beroemde inrichtster van den ambulancedienst in den Krimoorlog, overlijdt te Londen in den ouderdom van 91 jaren.

Dood van Ph. F. Laging Tobias, oud-gouverneur van Atjeh. Bezoek van president Fallières aan Bern, waar hij feestelijk ontvangen wordt.

Volgens een officieel bericht uit Japan bedraagt het aantal dooden ten gevolge van de overstroming 1112 en zijn er 3933 huizen weggespoeld.

16 AUGUSTUS. In alle fabrieken te Enschedé wordt, na de langdurige werkstaking, het werk hervat.

Het Spaansche stoomschip *Martos* zinkt bij Tarifa, ten gevolge van een aanvaring door het Duitsche stoomschip *Flsa*; 7 personen van de bemanning en 32 passagiers verdrinken.

Pedro Montt, president van Chili, naar Europa gekomen om te Nauheim een kuur te volgen, sterft bij aankomst te Bremen.

Mislukking van Roosevelt's candidatuur voor het tijdelijk voorzitterschap van de republikeinsche conventie van den staat New-York. Dit eereambt wordt aan senator Sherman opgedragen.

17 AUGUSTUS. Einde van de kringvlucht boven het Oosten van Frankrijk. Leblanc wint den door de *Matin* uitgelooften prijs van 100.000 francs. Hij en Aubrun, die tweede aankwam, ontvangen bovendien de groote gouden medaille van de stad Parijs.

De Amerikaansche ingenieur Moisant, den vorigen dag te Parijs opgestegen, vliegt met zijn mechanicus in een Blériot-toestel van Amiens naar Dover. Hij is de eerste, die met een passagier over het Kanaal vliegt.

18 AUGUSTUS. Instelling van een staatscommissie tot onderzoek van de vraag, of de inwendige organisatie van de departementen van algemeen bestuur voor vereenvoudiging vatbaar is. Voorzitter der commissie is mr. W. F. van Leeuwen, oud-burgemeester van Amsterdam.

Mr. J. Reepmaker benoemd tot directeur van het departement van justitie in Nederlandsche-Indië.

De 80^e verjaardag van keizer Frans Joseph wordt in de geheele Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie met groote geestdrift gevierd.

Uit Rome komt bericht, dat in verschillende gemeenten van de provinciën Bari en Foggia gevallen van cholera zijn geconstateerd.

19 AUGUSTUS. Terugkomst te Aalesund van de leden der expeditie-Mikkelsen, die naar Groenland was gegaan om het lijk en de aantekeningen van Erichsen op te sporen. Mikkelsen zelf is met één reismakker verder getrokken.

De Nationale Bond van kleurlingen-kooplieden in de Ver. Staten zegt Roosevelt steun toe bij een eventueele candidatuur voor het presidentschap.

20 AUGUSTUS. H. M. de Koningin ontvangt op het Loo het buitengewone Britsche gezantschap, belast met de bekendmaking van de aanvaarding der regeering door koning George V.

De Italiaansche officier Pasqua, met een vliegmaschine opgestegen te Rome, verongelukt bij Ponte Gabera.

PARIJSCH KRAABELS.

III.

Moulin de la Galette.

Op den Zuidkant van den heuvel, die Montmartre heet, geheel Parijs beheerscht, en die gekroond wordt door de grijze basiliek van het Heilige Hart, ligt eenigszins lager de Moulin de la Galette. Bloemrijke tuinen, wat verwaarloosd, met rijkdom van dooreenwassenden plantengroei, waaronder kamperfoelie en slingergewassen, liggen om de terrassen en galerijen heen van de bekende balzaal, boven van vèr herkenbaar aan den ouden houten molen, die nog van het hoogste punt op die helling wijd als vanouds over Parijs uitziet.

Naar die terrassen trekt Zondagsmiddags de levendige vrouwelijke bevolking van de rumoerige wijk, in zomersche pakjes om de slanke fijne figuurtjes; zoo ze er niet dansen, drentelen ze over de terrassen, waar beneden Parijs in de diepte ligt der Seine-vallei. Gloeiend in de nazomer-zon, van af de heuvelen van de Buttes Chaumont en Fère-Lachaise, tot de hoogten van Clamart en Suresnes, lag dien middag heel de wijde huizenzee met hare talloze koepels en torens stil-schitterend onder 'n gouden lichtsluier, waartusschen hooger de pavillon-koepels van 't Louvre, de gouden koepel van het Hotel des Invalides, de zware massieve zuil-geschraagde koepel van het Panthéon, links hoog op den heuvel van de St. Gèneviève tronend over het Quartier-latin op den linker Seine-oever, uitstaken. Vlak beneden lagen als smalle geulen, glanzend in de zon 't houten plaveisel van de leege Zondagstraat, de Rue Lafitte, en de rue Helder, die uitmondden op de groote Boulevards, vaag te volgen in den dakenchaos, en rechts bij de reuzen-stationskap van het gare St. Lazare was even de Place de l'Europe te zien. Vierkant-wit stond verder, rechts de Arc-de-Triomphe, glanzend aan 't einde van de breede Champs Elysées, welks boomen-groen als 'n breede baan tusschen de hoekige huizendaken lag en waarin de reusachtige glazen serre-daken van het Grand-Alais te midden van het dichte lommer verzonken lagen.

En daar achter stond hoog en fijn gerekt in de lucht, de puntige spits van den Eiffeltoren als 'n fijn borduursel, 'n kunstig bibelot in de menigte van massieve koepels en torens, alleen ernstig en wijs beschouwd door de geheel links liggende zware vierkante torens van de Notre-Dame, welke weer temidden der oude ronde gevangenis-torens van de Conciergerie de fijne naaldspits van de Saint-Chapelle, de tour St. Jacques, en den dom van de St. Paul opstonden uit het lichtmeer.

En 'n gedempt geroes steeg uit die wijde stad op, trilde de lucht in, onder den rijp-glanzenden, loom-neergespreiden sluier van licht, die trillend boven de vallei hing, en waaruit, als blanke metaalstukjes, als pailletten op 'n licht overkleed, de late middagzon, schitterend op dakvensters of in ramen, felle glansen opleven deed. . . .

Dien geheelen lichten middag had de Moulin de la Galette met korte intervallen z'n koperdaverende dansmuziek in de wijde ruimte hoog boven Parijs uitgeschald. En zelfs het verre, daar vergeten rumoer van de stad in de diepte beneden, wijd onder den nog klaren hemel, was er van tijd tot tijd in ten onder gegaan. Nu werd het avond, en hoewel de stad, als in zware voldaanheid, nog neergezonken lag, begon in de lucht de glans te minderen, was het als brak het effen licht, als 'n te rijpe vrucht, en tinten gingen gloren aan den westelijken hemel.

Over de immense huizenrij nam het matzilveren dons met het dalen der zon zienderoogen af, het blauwgrijs van de verre heuvelen verdichtte tot zwart, schaduwengroeven kwamen het effen vlak verbreken en de kleurlooze nevel aan den horizon ving rossig te gloeien aan.

Doch dat alles kon de zachte drooming nog niet gehéel verstoren. Van het terras van de „Moulin" gezien, dat ver boven de zaal lag, onder aan den voet van den zwartvermolmden windmolen waarlangs de bezoekers nog drentelden, klein in hun bewegen tegen de diepe verte er achter, stond de Eiffeltoren nog helder en licht tegen den hemel op, als 'n figuur van fijn kantwerk tegen den rijkgetinten achtergrond, en de sierlijke torens van het Trocadero schenen vreemd-Oostersche moskee-koepels.

Uit de danszaal, de terrastrap af, steeg opeens nu de pauze voorbij was, en de naderende avond de menschen benardde, weer het opschallende rumoer van luidruchtige feestvreugde op, grof-rythmische dansmuziek, met veel blank kopergeschetter. De terrassen stroomden leeg en de zaal werd vol van 'n warreling van draaiend dringend gewoel, 'n vreemde kolking van in-het-middaglicht-van-binnenshuis nog slechts kwijnende kleuren en figuren.

Buiten duisterde het, maar als een minachtend verzet tegen die kwijning, die door den stervenden dag binnengeslopen kwam, sprong opeens het electrische kleurlicht, in guirlandes om de

hooge vensters van de zaal heen, wakker, gloeiend in vreemde slingerstukken, gesmeten in de schemering, roode en paarse en gele gloeilampjes in de hoeken der zaal tot bonte bloemstukken te zamen, die onregelmatige vlekken kleur opwekten uit de joelende er-onder-doordraaiende menigte. Dan, als met 'n tooverroe beroerd sprongen de ontbrekende stukken bij, in slingerbogen zich reiend van hoek tot hoek; en het weifelende daglicht trok nu van achter de vensters, waar het was blijven staren, weg uit de nabijheid.

De kopermuur viel nu weer in en blies de kleuren tot 'n fêl leven van overmoedige levensvreugd aan; uit de massa waren mede kleuren in fêl geschitter ontloken en elegante lijnen van soupel vrouwbewegen hadden zich bevrijd uit den chaos en slingerden zich in lossen zwaai door de kolking. En in 'n eindeloos kleurenspeel woelden de blijde dansende paren, in rythmisch bewegen dooreen....

Van de terrastrap door den schemerenden tuin waren nu de meeste menschen weer afgedaald, en de oude houten molen, met de stramme wieden bleef alleen gelaten en onbewogen staan tegenover het Parijs in de diepte; het lag er nu in 'n dal van schemer, rossig verlicht door den tot-'n-gloeiende-wal opgetrokken rand van vlammen den avondnevel, waarin de zon bloedrood, als 'n reusachtige schijf onderging en vurige schijnsels op koepels en torens ontvlammen deed. En boven de heuvelen uit, vlak in 't midden der vurige ronding rees als een zwarte grafheuvel het fort Mont-Valérien op, 'n hoekig vierkant zwart-dreigend silhouet, langzaam voorbijtrekkend....

Er achter, als uit 'n helle-oven, vloeiende 'n paarse gloed over 't donkerende Parijs, waaruit lager, verspreid, flauwe lichtjes angstig opdoken. De gloed laaide feller, naarmate de zon dieper zonk, en de gloeiende hemel leek een reusachtig brandend paleis, waaruit de rosse rook héél boven in wat zwakken lichtweerschijs verging. Doch dan minderde alles opeens, als uitgeput in die geweldige poging tot wraak over den winnenden nacht; en de zonneschijs verdween weldra geheel, langzaam alle kleur en allen glans met zich meevoerd in den lichtenden krater, die zich achter den horizon scheen geopend te hebben.

Parijs was nu ééne diepe grauwe groeve geworden, waarin zich diep lichtbronnen vormden, spoedig uitspuierend tot ééne groote illuminatie, als op 'n feestdag. De brandschijs, dien de hooge torens en koepels lang nog weerkaatst hadden, was nu geheel verdwenen. Hoog boven alleen, als 'n vreemd gespannen doek, bleef 'n gelijkmatige effen-lila naglans boven de stad hangen, er boven uitgespreid in breede avonddrust, die hooger en hooger trok, naarmate de stad er onder, brutaler zijn lichtfontein de lucht in joeg; en in de verte waren de heuvelen tot donkere wallen van rust geworden....

Doch op den heuvel van Montmartre, binnen het beschermende kringetje van de hooge stadshuizen, raasde in de balzaal, de temperende stoornis van 't daglicht verdwenen, het blijde leven van uitbundigheid er te vreugdevoller om. Het uitstralend licht had door de hooge vensters en langs de met kleurlampen weelderig getooide galerijen den omtrek bemeesterd, en tegen de gevels der den heuvel afdalende huizen smeed het z'n overmoedigen schijn....

Op straat, over de groote ongelijke keien van de sterk dalende Rue Lepic, sloeg het klaterende groen en oranje en rood en geel der kleurige rosetten boven den poortvormigen ingang brutaal-lustig neer, de feestelijkheid van binnen naar buiten verhalend, zoodat de Zondagsche drentelaars staan bleven onder den lichtkring van de poort in de avondstraat, in de lokkende blijheid zich welvoelend, aangetrokken, overmeesterd door die bonte lichtweelde....

In de verte, er achter, lag Parijs donker, met hier en daar fonteinen van licht....

Donker is het geworden, óók boven.

Verder gaat de Rue Lepic, hooger, boven de balzaal uit, trekt de straat den heuvel op; links, 'n breede grintweg, slaat de Rue Girardon af langs witte muren en daaroverheen hangend groen. Van de klok van de Trinité, boven het Parijsch rumoer uit, slaat het half acht, het late Zondags-etensuur. Langs de wegen boven, drentelen maar weinig menschen, sommige op den warmen dag in luchtig huisgewaad, de vrouwen in losse peignoirs langzaam beklimmend de dorpsachtige hellingstraat de Rue Norvins. 'n Enkele lantaarn staat er in den donker te branden. Boven breken de sterren langzamerhand door, en onder de toch-nog-niet-geheel donkere lucht, staat het late boomenloof breed van schaduw, langs de vierkante kleine en groote huizen, alle met opengeslagen ramen, en met kleine deuren in de zware tuinmuren. Daar achter klinken stemmen van menschen die praten, of van kinderen die lachen. Wat verder in 'n groot huis, 'n zusterschool, luidt langzaam aanhoudend de bel, 't etensuur voor de nonnen, die door de getraliede tuinpoort even te zien zijn met de grijze huisjaponnen en de felle vlekken der witte kappen. Dan langs 'n toren, die doet denken aan de oude verhalen van Aimard, de „Uilentoren", daalt de straat eenige meters naar de Place Jean-Baptiste Clement....

Weer is het Parijs, dat daar beneden in de diepte ligt. Weer zien we over het zwarte meer, met de stille flikkerende straat-illuminatie, en de rompige gebouwen in den avond, als slapende vaartuigen op 'n donkere watervlakte.

Dan links naar de andere zijde af, waar boven de boomen weer en het loof der tuinen, links en rechts, héél in de verte de lichten van St. Denis schitteren, daalt de Rue des Saules, eerst gekruist door de Rue de l'Abreuvoir, een breeden grintweg, met hier en daar platdakige witte of lichtgrijze huisjes, alles stil en héél rustig onder den hemel, waar meer en meer sterren komen stralen. De lucht is zoel na den warmen dag en over alles hangt 'n waas van koele rijpe rust.

Beneden mondt de Rue de l'Abreuvoir in de Rue Girardon uit, en juist op die plaats rijst, boven hooge muren en groene heuvelzijden, 'n hooge huizenrij op, langs den rand van de helling, 'n plaats, waar vroeger het Château des Brouillards was. Nu, in het halfduister van den vroegen herfstnacht, de gewooneheid van de huizen wat moeilijker te raden is, staan ze daar, of het oude château herrezen is en de muren en heuvelhellingen tot wallen en bastions zijn geworden.

Aan de andere zijde, schuin achter rijst de Butte weer hooger, tot den top, waar de kerk van 't Heilige Hart, Montmartre en daarmee Parijs als met 'n reusachtige tiara van blank bazalt kroont. De helling af dalen tuinen weer en er achter komt nu als 'n kleurige Japansche lampion, 'n mat-oranje schijf, die 't duister van de lucht er om heen tot blauw maakt, de maan, vreemd stralenloos rijzen, boven den heuvelrand van Pantin en de Pré St. Gervais uit. De tuinen worden levendig van licht, eerst schaars nog en met vele vlakken van boomschaduw, dan méér, zilveriger, en scherper als van zilver-draden doorweven donker fluweel, tot 'n stemmig kerkornaat van heilige zuiverheid.

Verder dalend, waar de Cabaret du Lapin Agile op den hoek van de Rue St. Vincent ligt, onder 't schuine dak van 'n buitenhuisje, binnen zijn houten haag van met kamperfoelie begroeide rustieke betimmering, dringt van de oude zaal, het gele omfloerste licht door de vensternissen van den dikken muur naar buiten, over den weg vloeiend in gezelligen schijn.

Dan van boven af, gutschend en plassend langs de groote grove leisteen, die aan weerszijden de goot vormen, klatert 'n beek naar beneden, de spoeling van de waterleiding boven, die de straten frisch houden moet en vochtig in de warme droogte. Het klatert en gulpt de helling af, kletsend bij de grove hoeken tegen den smallen trottoirband van de Rue St. Vincent. Het spoelt in snelle vaart door de goten, alles meesleurend van zwakke strootjes en stukjes steen op z'n weg; als 'n kleine bergstroom klatert 't naar beneden, met z'n frisch geluid van watergespêt, de lucht koelend in den avond. 'n Windje is opgestoken, en zachtjes deunt het door de blaren, en alles te zamen is daar de koele rust van 'n buitenplaats, tusschen tuinen en bosschen, vér te gelooven van het eeuwig woelende Parijs.

En de héél smalle Rue St. Vincent, langs de helling van de Butte, die daar vlak langs den Noordelijken buitenkant van de Ville Lumière gelegen is, tusschen weer meters-hooge tuinmuren door, die nog hooger en dikker lijken, omdat de weg zoo smal is en de hooger gerezen maan er nu zooveel schaduw en licht in toovert, dit smalle buitenwegje, 'n doorgang eigenlijk, voert naar de Rue du Mont-Cenis, die weer breed en steil de Butte opklimt; links beneden, uit de nauwe gang komend, ligt de Noordzijde van Parijs, heel anders, met risten felle elektrische lampen in den van maanlicht doortrokken schemer. Uit de verte klinkt lang doorgillend gefluit van even te ziene treinslierten, die langs de banen der chemin de fer du Nord, de stad naderen, over breede emplacementen, met kruisnetten van in 't booglampenlicht glinsterende spoorstaven. Alles vér en breed, als 'n woelige zee, vanaf 'n heel hoogen berg, hoewel deze heuvel zóó hoog niet is. Alles voert naar de stad, of vliedt de overal compacte huizenmassa, die egaal ligt onder 't hooger stijgende maanlicht.

Nu klimmend, naar de place du Tertre, naderend den top, rijst opeens de kerk van het Heilige Hart weer op boven tuinen en huizen heen, de basiliek van de Sacré-Cœur, als 'n monument van onwezenlijke blankheid in de mysterieuze klaarte van 'n Zuidelijken maannacht boven Parijs, heel hoog, dicht naar den hemel toe, reikend tot aan de sterren.....

Dan, terugkeerend door de Rue Norvins, in den lichtkring nog van den hoogen dom, raast plotseling weer als 'n waanzinnige lach in de rust, de koperklaterende muziek van den Moulin de la Galette op, die nét weer is aangevangen.

't Is negen uur.....

TOM SCHILPEROORT.

KOREN.

Het slankblonde koren
te deinen staat
in een rythmisch geritsel-gezucht,
en de maneschijn
doet 't zilverig zijn,
en parelmoer fijn
blank tegen de donkere lucht.

Als in droom langs den zoom
van 't koren gaan,
in vergeten van menschelijk wee,
en te streelen zacht,
langs die teere vacht
brengt je ziel en gedachte in vree.

S. G. REDDINGIUS—V. HARLINGEN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND. AAN HET ONTBIJT.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND

ONZE FOTOGRAAF AAN HET WOORD.

ZOO werd dan onder een smakelijk kopje thee en een geurig sigaarje besloten, dat ik mij voor mijn fotografische excursie een geschikten woonwagen zou aanschaffen. De vrouw van den directeur van een paar gasten hielden mij nog wel een beetje voor het lapje met mijn plan, maar bij het scheiden deelden toch velen min of meer mijn opinie, dat het idee nog zoo kwaad niet was. Reeds sedert een tiental jaren had ik, te voet of per schaat, per rijzworven of per motorfiets, per automobiël of per motorboot, rondgezworven door verschillende provinciën van ons land en mijn beroep als landschapen genre-operateur uitgeoefend; men vertrouwde daarom, dat ik als man van de praktijk wel zou weten wat ik begon.

Toen ik den volgenden morgen op het kantoor onzer redactie kwam, waren de opinies omtrent den woonwagen nogal uiteenlopend. Volgens A. zou het mij nooit bevallen; B. beweerde dat zoo'n reis niets als tegenspoed zou opleveren, maar C. vond het wel leuk. Onze kantoorjuffrouw zou wel mee willen, als wij haar in onze rollende villa een aparte logeerkamer konden aanbieden, wat helaas niet het geval was. Deze manier van een proefocht beschouwen, niet wetende of deze wijze van reizen zou blijven bevallen, werd besloten niet al te grootscheeps te beginnen en een zeker bedrag niet te boven te gaan. In eenige veelgelezen dagbladen werd een annonce geplaatst: „Ter overname of te huur gevraagd een Woonwagen”, waarop een vijftal zijden aanbiedingen inkwamen. Een impresario bood mij twee wagens te gelijk aan, een van 7.50 M. en een van 5 M. lengte, te huur of te koop; door een ander werd mij een diligence van f 2000 voor f 120 aangeboden; een gewezen kermisreiziger presenteerde een rollend villatje voor f 75. Maar noch in het een, noch in het ander had ik veel zin; het een was te groot, het ander minder geschikt, het derde niet mooi genoeg, zoodat ik er de voorkeur aan gaf, een nieuwen, voor mijn doel geschikten reiswagen te laten maken. Terwijl ik naar den prijs daarvan informeerde, viel mijn oog op een aanbieding in het N. v. d. D., waarin een splinternieuwe wagen voor den kostenden prijs werd aangeboden, en daar hij geen kwartier gaans van mijne woning te bezichtigen was, besloot ik er even heen te gaan. Het was werkelijk zooals in de annonce stond: een splinternieuwe Amerikaansch-grenenhouten wagen, op verzonken assen, met aan weerszijden vier raampjes; inwendig was hij 2.35 M. lang, 1.90 M. hoog en 1.30 M. breed. Ofschoon dus niet

overgroot, was hij voor mijn doel als geknipt, en met een beetje overleg kon hij uitstekend ingericht worden.

Een kleine wagen prefereerde ik boven een groeten, omdat de eerste gemakkelijker te besturen is en groeten, omdat mede kan komen. Nooit te voren had ik als koetsier gefungeerd, en dan direct met een wagen van 5 of 7.50 M. er op uit te trekken, daar zag ik wel wat tegen op. Ieder die lust mocht gevoelen op een dergelijke wijze een reisje te maken, kan ik aanraden liever een kleineren dan een grooten wagen te nemen; ge zult er op reis plezier van hebben, als ge dien raad opvolgt, ten minste als het u te doen is om van de vrije natuur te genieten. Heeft men in bosch of op heide een lief plekje om te kampeeren gevonden, waar men zich onbespied kan installeren, dan is een kleine wagen daar gemakkelijk te brengen, terwijl men met een zwaren wagen steeds genoodzaakt is aan den publieken weg te blijven, waar men door Jan en alleman wordt aangehaagd.

Na eenig over en weer praten werd ik voor een matigen prijs eigenaar van den wagen. Om te beginnen moest onze villa, al was het een rollende, evenals andere villa's een naam hebben, en ik hoopte haar „Buiten”, dat er met groote letters op geschilderd werd. Het eerste werk was nu, onze woning zóó in te richten, dat wij met twee personen er in, onze slapen in de rieten, zoo noodig haar ook als zitkamer konden gebruiken. Daar wij met de ruimte moesten woekeren, besloot ik een paar Auping's gezondheids spiraal-matrassen te laten komen; deze matrassen zijn niet dikker dan 4 c.M., kunnen in elke gewenschte afmeting worden geleverd en zijn zeer veerkrachtig; men slaapt er voortreffelijk volstaan. Deze matrassen worden, evenals in de slaapwagens op de sporen, met scharnieren aan den zijwand bevestigd, en konden in enkele minuten opgeklapt worden. Verder bestond ons slaap-garnituur uit twee dunne varen matrassen, een paar goede wollen beddengoed opgeborgen tusschen de spiraal-matrassen. Overdag werd het een paar riemen aan den zijwand werden vastgesjord, zoodat de geheele beddenboel niet meer dan 16 of 18 c.M. besloeg.

Verder liet ik den timmerman een klaptafel maken en rondom ramen werden van afneembare lichtdichte luiken voorzien, zoodat ik den wagen desverkiezende als donkere kamer kon inrichten. Verder kocht ik me een paar vouwstoeltjes, de noodige potjes en

pannetjes, een Zweedsch „Primus“-toestel om op te koken, een paar in elkaar passende emmers; de vloer werd met linoleum belegd, een matje voor den ingang, hier en daar een haak in den wand geschroefd en ons interieur was compleet.

Nu nog een paard. Een paar vrienden uit het bouwvak, die voor hun werkzaamheden er eenige paarden op na houden, dienden mij hierbij van raad, en zoo werd ik voor / 165 eigenaar van een aftandsch, maar flink en goedig werkpaard. Een harddraver had ik niet noodig, want het beestje kon het stappende af, en als het een halven dag getrokken had, kreeg het weer eenige dagen om uit te rusten, dus was het best vol te houden. Voor mijn Bles is het dan ook een waar vacantie-reisje geweest, zooals het beestje waarschijnlijk zijn leven lang nog niet had medegemaakt.

Daar het doel van mijne reis de provincie Limburg was, ried men mij aan een stevige rem aan den wagen te laten maken, en die bleek later geenszins overbodig te zijn.

Toen mijn fotografietoestellen met toebehooren, materiaal, kleederen, enz. in den wagen waren gebracht, bleef er niet veel ruimte over. In overleg met den wagenmaker besloot ik boven op de kap nog een flinke met zeildoek bekleede kist, en onder den wagen nog een bak te laten maken; daardoor won ik zeer veel plaats, kon voor een maand fotografisch materiaal en schoon goed meenemen, met het noodige voer voor Bles en eenigen proviand voor onszelf.

Het eenige wat ons nog ontbrak was een flinke waakhond. Ons spulletje, hoewel eenvoudig, zag er degelijk uit, en men kon nooit weten, de een of andere zwerver, dien wij onderweg mochten ontmoeten, kon wel eens zijn begeerige blikken op onze villa slaan en van een oogenblik, dat wij afwezig waren, gebruik maken om zijn slag te slaan. Mijn vriend Duval Verwey, veearts, die ook Bles voor mij had gekeurd, voordat ik hem kocht, ried mij aan een kijkje te nemen gaan in het asyl voor verlaten en zwervende dieren aan den Spaarndammerdijk. Het is daar werkelijk een uitstekende inrichting. Een vriendelijke juffrouw stond mij te woord en liet mij in de verschillende afdelingen de honden en katten zien, die er in pension zijn. De dieren verblijven meest alle afzonderlijk in een dubbel, dag- en nachthok en zien er keurig zindelijk uit. Ik vroeg aan de juffrouw welke van de honden wel de kwaadaardigste was, want een Joris Goedbloed, die zich de kluijjes onder den neus laat weghalen, kon ik niet gebruiken. Zij vertoonde mij een exemplaar, waarvan zij mij vertelde, dat de politie hem het verblijf in Watergraafsmeer had ontzegd, omdat de rakker een paar van zijn confraters had doodgebeten. Het was een variëteit tusschen een basterd-fox en een Keulschen Kees, een echte Street-terrier, die vermoedelijk het bloed van wel vier of vijf rassen bezat.

Daar het beestje er zoo op het oog niet onaardig uitzag, besloot ik het eens met hem te probeeren. Na mijn handteekening in een boek gezet te hebben, als belofte, dat ik goed voor den hond zou zijn en hem niet aan een ander zou overdoen, en na een kleinigheid in de bus van het asyl te hebben geworpen, kreeg ik gratis het beestje en nog een touwtje op den koop toe om het aan vast te binden. Zoo stapte „Hek“ met zijn nieuwen meester welgemoed aan het lijntje den Spaarndammerdijk af. Ik vond dat hij, ofschoon niet groot, wel een beetje trok en kocht hem daarom op het Haarlemmerplein een fatsoenlijken halsband met een stevigen ketting. Hij scheen zich door zijn nieuwen boord voornamer te gevoelen en stak dadelijk zijn staart, die voor zijn lichaamsbouw bijzonder groot was, fier en zelfbewust omhoog. Nauwelijks op den Haarlemmerdijk gekomen, ontmoette hij een collega en begon hij terstond zijn vechtlust bot te vieren. Het was goed, dat ik hem aan een ketting had, maar toen ik hem wilde wegtrekken, bemerkte ik, dat er twee in plaats van één aan den ketting hingen; eerst toen ik hem aan den staart in de hoogte tilde, liet hij los. Ik hield hem nu wat korter aan den ketting en kwam zonder verdere ongevallen met mijn Hekkie aan mijne woning op den Nieuwendijk. De jongens, die uit het venster mij hadden zien aankomen, riepen: „O, pa heb 'n hondje!“ en stormden mij halverwege de trap tegemoet. Nauwelijks boven gekomen, kraakte hij mijn poesje half, maar overigens was hij spoedig met zijne huisgenooten op goeden voet. Aan zijn nieuwen meester scheen hij zich verwonderlijk snel gehecht te hebben, zoo zelfs, dat, toen ik des middags na tafel een dutje deed in den fauteuil en mijne vrouw mij wilde wekken voor een kopje thee, het maar weinig scheelde of hij was het lieve mensch aangevlogen. Door het spektakel wakker geworden, bracht ik hem spoedig tot bedaren, en ik kon niet nalaten zijne activiteit te bewonderen. Het was of het beest zijne roeping begreep, en ik ging dien nacht ter ruste met het aangename idee, dat ik in mijn wagen even veilig zou zijn als thuis. Hek heeft zich op reis dan ook uitstekend van zijne taak gekwetend, wel is waar

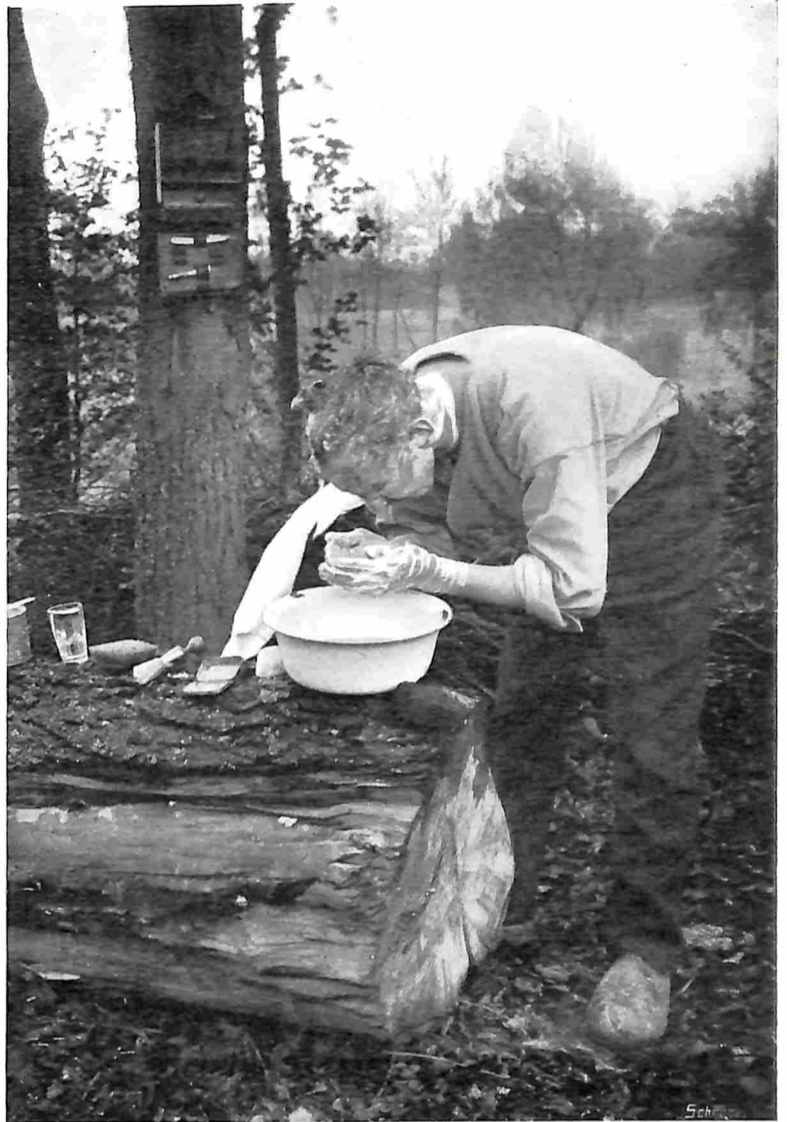

Foto Aug. F. W. Vogt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND.
TOILETMAKEN.

soms tot minder aangename verrassing van mijne gasten of bezoekers, als zij, door zijn goedigen kop misleid, onverwacht kennis maakten met zijn tanden.

Op een paardentuig na, dat ik nog koopen moest, was nu de uitrusting der expeditie in orde — dat wil zeggen materieel, want zielkundig gesproken had ik geen kennis van sturen en leiden van een paard, hetwelk toch, volgens een mijner kennissen bij de cavalerie staande, geen kleinigheid moet zijn, ja, een geheel intellectueel menschenleven kan vullen. Een vriend verschaftte ook hier raad. Onder zijn paedagogische leiding en op zijn vehikel mocht ik mij eenige dagen daarin bekwamen. Voorwaar geen kleinigheid, want de eerste maal, dat ik zelf de leidsels in handen kreeg om de theoretische beschouwingen mijns leermeesters in praktijk te brengen, voorkwam een vlugge ruk van zijn geoeffende hand

Foto Aug. F. W. Vogt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND.
AAN HET TOILET.

Foto Aug. F. W. Vegt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND.
 GEZICHT OP DE BETUWE VAN DEN WAGENINGSCHEN BERG AF.

aan het leidsel, dat onze geheele equipage in een „lunchroom” terecht kwam.

Nu waren alle voorbereidingen afgeloopen en met een gevoel, dat Nordenskjöld of Nansen zeker ook eenmaal de borst heeft doen zwellen, overzag ik het geheel. Een maand lang was ik aan het uitrusten geweest en het werd dus hoog tijd op marsch te gaan, wilde ik nog van den zomer en het goede weer profiteren.

Op raad van mijn vriend, die mijn equestrie kennis vermeerderd had, nam ik bij het vertrek een loods aan boord in de gedaante van een zijner koetsiers en alzoo zeilden, of beter gezegd, reden wij den 30sten Juni den Nieuwendijk uit. Dit zij hier niet op te vatten als pluralis majestatis, maar als mijn persoon, mijn oudsten vijftienjarigen zoon en, last not least, den heer Nelis, den loods-koetsier. Het weer was, zooals dit bij zomertochtsjes in ons dierbaar vaderland meer het geval is, zeer ongunstig; het was kil, duister en triestig en een fijne motregen verhoogde de onbehaaglijkheid. Hoewel dit volgens den Trompeteer von Säckingen het meest geschikte weer tot afscheid nemen moet zijn, waren noch moeder de vrouw, die ons in de voordeur na een hartelijk afscheid nakeek, noch wij het daarmede eens.

Onze marschroute voor den eersten dag was langs de Weesperpoort het dierbaar Amsterdam te verlaten en via Abcoude, Loenen en Nieuwersluis naar Utrecht te stevenen. Edoch, zoover zou het dien dag niet komen. Ternauwernood hadden wij Schollenbrug gepraaid, of onze motorische kracht kreeg averij in den vorm van het door mij aangeschafte tweedehands-paardentuig. Er zat niet anders op dan keert te maken en een bezoek af te leggen bij den zadelmaker, die mij spoedig tot de overtuiging deed komen, dat ik met het onmiddellijk aanschaffen van een nieuw tuig 20 à 25% goedkooper af zou zijn geweest. Enfin, deze kleine tegenvaller op financieel gebied kon mijn kas lijden, want alles en alles te saam genomen, had ik ongeveer f 700 uitgegeven en was daarmede aardig beneden de raming gebleven.

Onder dezen troost reden wij den volgende morgen om 7 uur opnieuw uit onder hetzelfde triestige weer en na een nieuw hartelijk afscheid van mijn gezin. Naarmate wij Zuidelijker kwamen, scheen het weer slechter te worden, doch deze tegenwerking der elementen wakkerde mijn heilig zwerfsvuur slechts aan en ontlokte de filosofische opmerking, dat, als het begin zoo was, de rest zeker mede moest vallen. Hoewel de weg door de Vechtstreek langs de bijna historische oud-Amsterdamsche koopmans-buiten-paleizen niet alleen zeer belangwekkend, maar ook zeer schoon is, kwam er nu van dit alles in de atmosfeer van stopverkleur weinig uit en aan fotografeeren viel zelfs niet te denken. Onder deze omstandigheden naderde het koffieuur, dat wil zeggen de plechtige inwijding van onze voortreffelijk

ingerichte veld-cantine... wij eindigden om half één in een „café” met het bestellen van broodjes-met-kaas-en-koffie: dat water in poedervorm, hetwelk men motregen noemt, had al onze geestdrift voor eenig ceremonieel verwaterd en uitgedoofd.

Toch scheen dat proza-twaalfuurtje mijn zelfvertrouwen gesterkt te hebben, want na het vertrek uit het „café” begon ik van tijd tot tijd de teugels zelf in handen te nemen. Overigens werd er dien dag weinig gesproken en toen wij weer een uur of wat op weg waren, hier en daar eens aanleggende om den inwendigen mensch of Bles een kleine hartversterking te geven, begonnen op den bok en al voortstappende de voorbereidselen voor het middagmaal, welke een goed militair van den ouden stempel „jassen” noemt en welke manoeuvre niet alleen bestaat uit het ontdoen van den aardappel van zijn stoffelijk omhulsel, doch tevens het groenten-schoonmaken omvat. Tot deze gemoedsopbeurende tijdpassering waren wij in staat gesteld door de goede zorgen van mijn vrouw, die bij den proviand, waarvan wij voorzien waren, ook voor drie dagen voorraad aan aardappels en groenten had gevoegd.

Toen wij tegen zes uur de grijze bisschopsstad naderden, waren de aardappelen en groenten in een toestand om gekookt te worden. Daar het onafgebroken ongunstige weer onzen lust tot verder reizen voor dien dag had weggenomen, vonden wij aan de grens der stad op het ruime erf van een slaaper een geschikte bivouakplaats voor dien nacht. Nadat Bles op stal gebracht en gevoerd was, werden onder invloed van drie leege magen, met snelheid de Primus-kooktoestellen in werking gesteld en het middagmaal te vuur gezet. Mijn zoon, die de afgeloopen maand in de keuken van zijn moeder een praktischen cursus in de kookkunst had doorlopen, fungeerde als hoofdkok, terwijl Nelis en ik als koksjongens optraden. Ik moet erkennen, dat wij bij de voorbereiding en den graad van gaarheid niet anders konden brengen dan door in commissie om de pannen vereenigd, om beurten onopvaardend ijver, dat het er veel van weg kreeg of alles, voordat het gereed zou zijn, bestemd was om in onze magen te verdwijnen. Uit deze crisis redden wij ons door het maal op dat oogenblik het herhaalde proeven eenige malen heerlijk de tong gebrandlende honger alle overige gevoelens overtrof, kan ik niet nagaan, wel weet ik, dat het eten ons kostelijk smaakte en in een oogtogen hap scheen Nelis het een geschikt oogenblik te vinden om op te merken, dat ik uitstekend bekwaam was om het paard

verder te sturen en dat hij dan maar naar Amsterdam zou terugkeeren. Tegen die argumenten was weinig aan te voeren, dus betaalde ik Nelis het bedongen loon, gaf hem nog een extraatje op den koop toe en nam toen voor de tweede maal op dien dag afscheid, met de gewaarwording van een reiziger op de mailboot van de „Nederland”, die den loods van IJmuiden van boord ziet gaan. Ik had behoefte aan een opbeurend praatje met het opgewekte gezin van den sleeper, die bovendien een achtstal paarden op stal had, welke beestjes mij nu uiteraard zeer veel belangstelling inboezemden. Daar het weer ook de volgende vier dagen even slecht bleef, besloot ik dien tijd nuttig te gebruiken door eenige practische lessen in de verzorging van het paard te nemen. Deze vingen aan met hetgeen men roskammen noemt, een bezigheid, die ik heb leeren waardeeren als een heilzame gymnastische oefening, waarbij iemand het zweet op het aanschijn komt. Doch de belooning bleef niet uit, want toen ik na de bewerking eenige passen achteruitging, de roskaminstrumenten in de hand, kon mijn blik voldaan rusten op een rosinante, die minstens een jaar jonger was geworden. Daarna moest ik hem zekere lichaamsdeelen wasschen en ook het hoofd — ziet ge wel, dat ik reeds paardenkenner ben en voor geen goud bij een paard van „kop” zou willen spreken? — dus het hoofd wasschen, maar toen ik hem nu nog met mijn handdoek wilde afdrogen, vond mijn leermeester dit overbodig.

Eindelijk na vier dagen van vervelende rust en nuttige bezigheid klaarde het weer op. Met veel inspanning en niet zonder deskundige voorlichting werd Bles ingespannen en onder leiding van des sleepers' oudsten zoon reden wij Utrecht in. Toen wij deze, voor een ongeoeffend koetsier moeilijke, stad achter den rug hadden, nam de zoon van mijn gastheer-leermeester afscheid en was ik de verantwoordelijke persoon. Welk een zegen, dat Bles een kalm, bezadigd paard was en als vanzelf wist wat hij te doen en te laten had. En toch, of het kwam door het luie vierdaagsche logeerpartijtje bij den Utrechtschen sleeper, of wel, dat de schuld bij mij lag door het eenigszins rukkend en zenuwachtig manoeuvreeren met de leidsels: een deskundige zou het moeten uitmaken, doch zeker is, dat Bles, zoodra wij op een aardig plekje voor een goede opname waren aangekomen, op geen wijze tot stilstaan te brengen was en, liet hij zich met vleiende woorden al eens overreden, dan was ik nog niet goed van den bok af, of hij begon allerzonderlingste dans- en huppelpassen uit te voeren. Zoo moesten wij dien dag maar kalm doorrijden, tot wij 's avonds in het gehucht Remmerden bij Rhenen op een groote boerderij een geschikte verblijfplaats voor den nacht vonden. Wij vroegen gastvrijheid. De boer was nog in het veld, doch zou elk oogenblik terug kunnen komen en daar de boerin niet het minst aan mijn voorkomen en wijze van buigen zag, dat ze met geen gewonen woonwagen te doen had, doch iets werkelijk „gedistingueerd” haar mans' erf was opgereden, werd die gastvrijheid onder nadere goedkeuring van de elk oogenblik verwacht wordende „hoogerhand” verleend.

Bles werd uitgespannen en in de weide gebracht en onder leiding van mijn zoon begonnen de voorbereidingen voor het middagmaal, waarvoor wij onderweg de verschillende bestanddeelen, met name carbonade, sla en aardappelen, hadden gekocht. Met trots en voldoening constateerden wij de culinarische vorderingen sedert ons vertrek uit Amsterdam. Het maal was onberispelijk en met een kopje thee vlijden wij ons onder een boom neer om in zalig nietsdoen een pijpje te rooken. De boer met zijn gezin kwamen ons op dit oogenblik een bezoek brengen, doch nu vond onze waakhond het noodzakelijk de eerste blijken van zijn activiteit te geven en hij deed dit met zulke energieke uitvallen in de richting van de kuiten van mijn gastheer, dat wij besloten op een 50 à 60 Meter van mijn ambulante villa een plaatsje in het gras te zoeken en daar rustig wat te keuvelen. Toen de avond gevallen was, namen wij afscheid en gingen onze woningen en legersteden opzoeken. Deze nacht werd de eerste, dien wij nu eens echt buiten zouden doorbrengen en het bleek een goed begin, want wij sliepen voortreffelijk. Ten minste, toen wij op een gegeven oogenblik gewekt werden door den hond, die als een razende te keer ging, scheen het alsof wij pas waren gaan liggen. Maar het was reeds klaar licht en toen ik een onzer blinden opsloeg, kwam een heerlijke, frissche morgenlucht ons tegemoet. Het bleek vijf uur te zijn en het alarm van onzen actieven bewaker scheen gericht te zijn tegen den scheper, die zijn kudde naar de naburige heide bracht. Wij waren fluks bij de hand, een emmer water werd

gehaald voor ons toilet en terwijl wij daarmee nog bezig waren, stond het theewater reeds lustig te koken. Met een paar liter ongewasschen melk van de boerderij maakten wij een heerlijk bord mout en zoo stonden wij gereed den nieuwen dag en den eersten van echt buiten zijn te beginnen, edoch, het weer begon te betrekken.... Met deze sombere slotwoorden zou ik nog vele dagverhalen van deze reis kunnen omfloersen, want ik geloof niet, dat er ooit een voor fotografische opnamen ongunstiger zomer is geweest dan die van 1909. Wij bleven dien dag dus maar in ons kwartier in optimistische afwachting van morgen en, werkelijk, toen was het wat beter. Wij trokken er drie dagen geregeld op uit, verkenden den geheelen omtrek en maakten eenige aardige opnamen.

Den vierden morgen werd de zichtbaar in omvang toegenomen Bles uit de weide gehaald, na tevoren met wat haver, brood en klontjes in een goede stemming gebracht te zijn. Toch verzocht ik veiligheidshalve den boer bij het inspannen behulpzaam te zijn. Dit bleek niet overbodig, want niettegenstaande de toegediende versnaperingen scheen hij de voorkeur aan de weide te geven en voerde een even onverwachte als krachtige beweging in die richting uit. De deskundige hand van den boer bracht hem echter weer onder tucht en na een hartelijk afscheid van dit gastvrij gezin draaide ik niet onbevallig met onze woning het hek uit en tusschen de boomen door den straatweg naar Arnhem op. Zonder ongevallen bereikten wij via Rhenen en door de Grebbe, waar onze rem voor het eerst goede diensten bewees, Wageningen, waar de proviand werd aangevuld. Als plaats van bestemming voor dien dag kozen wij den Wageningschen Berg, omdat ik daar een goeden ouden vriend had wonen en buitendien het landgoed Bel-Monte een prachtige gelegenheid is voor het doen van opnamen. In de nabijheid van de villa van mijn vriend betrokken wij op het terrein van Oranje-Nassau-oord het bivouak, terwijl het Hotel de Wageningsche Berg, wel te verstaan de stal van dit uitstekend oord, voor Bles zijne deuren opende. Hoewel het zeker niet de eerste keer was, dat ik in deze heerlijke streek rondzwerf, stond ik den volgenden morgen, toen ik er op uit trok om opnamen te doen, weer getroffen door het prachtig geheel, dat deze streek vormt. Daar hebt ge in de eerste plaats het landgoed, dat volkomen terecht Bel-Monte heet: ziet bijvoorbeeld eens dat panorama over den Rijn en Lexkes-veer met de groene sappige Betuwe als achtergrond! En dan de wandeling onder langs dit landgoed en het hotel de Wageningsche Berg! Men kan eigenlijk geen bijzonderheden noemen, zonder andere plekjes te kort te doen, want feitelijk is alles even mooi: de heerlijke bosschen van Oranje-Nassau-oord, Nol in 't Bosch, de Keienberg, elk van deze namen geeft een beeld van heerlijk natuurschoon.

(W ordt ver.olg d).

IN OVERIJSEL'S NOORDHOEK.

VROEG was ik opgestaan en om vier uur in den ochtend stond ik reeds voor het geopende venster van mijn vriendelijke logeerkamer in het hotel „Weide” te Blokzijl. Ik verlustigde mij in het nog sappige groen van iepen- en lindeboomen, waar oude huisjes, van een Hollandsch-karakteristieke architectuur, in bekoorlijk nonchalante groepeer- ring doorheen keken.

Foto Aug. F. W. Vigt.

IN EEN WOONWAGEN DOOR NEDERLAND.
SCHEPER BIJ REMMERDEN.

Alles was nog rustig en het morgenlicht gleed in subtiële teederheid over het pleintje, kleurende de warm-roode daken van de oude huisjes. Een merel, die ik reeds lang had gehoord en mij wellicht had gewekt, zat in het bladergroen haar vreugde uit te zingen over het schoone wonder dat gebeuren ging: het worden van den dag, het komen van den dageraad.

Allengs begon het mij in huis te eng te worden; ik verlangde buiten te zijn, waar alles in vroolijke stemming, met een frissche blijheid, die alleen den ochtend eigen is, mij tegenlachte.

Het mooie stadje Blokzijl moest ik verlaten om van daar per rijwiel, over den dijk, naar Kuinre en verder naar de Lemmer te rijden.

Al spoedig dan bevond ik mij op den zwaren zeedijk, die Blokzijl met Kuinre verbindt en aan den eenen kant zag ik de golvende Zuiderzee, aan de andere zijde groote weidevlakten, waar, als zilverblanke banden, smalle slootjes doorliepen, tot in de verte zich alles in den horizon verloor.

Een stevige bries kwam van zee en schepen en visscherschuiten flapperden met hunne zeilen en wimpels, alsof zij het prettig vonden de stille eenzaamheid wat vroolijker te stemmen.

De zon was al een eind boven de kim en zette het grandioze vergezicht voor mij in een helder licht. Door de markante schaduwpartijen verkreeg het landschap „relief”, zoodat ik van mijn rijwiel af een heerlijk tafereel te genieten kreeg.

Op de kruin van den dijk is het wielrpad en hoewel de bestrating daarvan de wielrijder de reis niet vergemakkelijkt, werd dit ongerief toch niet gevoeld.

Immers, het was nog vroeg in den morgen en ik had den tijd om den fietstocht door een wandeling af te wisselen, waardoor ik dan rustig mijn oogendorst kon lesschen. Zoo genoot ik dan te meer, want verrukkelijk was mij het diepblauwe van den hemel en de blinkende morgenzon.

Verweg, dicht bij de kim, vertoonden zich twee witte plekken, het waren de bollende zeilen van schepen, die in Noord-Oostelijke richting stevenden en blijkbaar koers hadden gezet naar de Friesche kust.

Aan de landzijde, in die groote vlakte, draaiden lustig de wieken van watermolentjes. De toren van Oldemarkt (*de Oude Markt*, als men daar teekenend zegt) en eenige boerenhoeven met hooge, roode daken, omgeven door schilderachtige boomgroepen, gaven het landschap een fraaie stoffeering. Het weidevee speelde en dartelde en loeide, alsof het ook verheugd was om het goede, dat de zomer biedt.

Zoo mij vermeiende in het klassiek-schoone van Holland's vlakke landouwen, genietende van de prachtige luchten, die een ongemeene atmosferische werking bezitten, passeerde ik Blankenham.

Hoewel Blankenham geen ^{*}dorp ^{*}of gehucht kan genoemd worden, daar het geen „kom” heeft en de boerenhofsteden vrij ver van elkander zijn gelegen, is het toch een zelfstandige gemeente.

De boerenhoeven in deze streek vertoonen (reeds van Blokzijl af is dit op te merken) den Frieschen karakter. Zij hebben hooge, roode pannen daken en gevels met houten spitsen, die op een eigenaardige wijze zijn bekroond. Deze bekroningsvorm wordt aangetroffen van Blokzijl af langs de kust, door geheel Zuid-Westelijk Friesland en ik zag dien tot bij Bolsward en Sneek. De geheele aanblik dezer boerderijen, die gewoonlijk door het

groen van loofboomen vriendelijk worden omzoomd, is anders dan die, welke in het Geldersche en in de Saksische streken van ons vaderland worden aangetroffen.

De kerk van Blankenham lag, van den hoogen zeedijk af gezien, in een laagte. Toch vormde dit groepje van school en woning, kerk en pastorie, met het omzoomende houtgewas, een pittoresk hoekje, dat vroolijk zich weerspiegelde in den vrij grooten waterplas; een vredig plekje, dat daar in zijn afzondering lag, alsof het zich-zelf genoegzaam was.

Recht voor mij uit zag ik ^{*}de ^{*}wiegeling van een lommerrijke boomenrij en lage huisjes, waarvan het vermiljoen der daken in de zomerzon oplaaide.

Het mooi silhouet van dak- en gevellijnen, nog verlevendigd door de contouren van raadhuis- en kerktorentje, schoot aan de Westzijde zee in, terwijl aan den anderen kant het geleidelijk in de groene weidevlakte wegvloede.

De ietwat conische vorm van een hoogen schoorsteen, eener zuivelfabriek als mij later bleek, was wel wat uit den „stijl” met de schilderachtige vormen van het plaatsje, — het oude Kuinre was het —, dat voor mij in een geestig spel van lijn en kleur opblokte.

Een wipbrug passeerende en een primitieve keibestrating overfietsende kwam ik de „Nieuwstad” van Kuinre binnen.

Al spoedig moest mijn nieuwsgierigheid bevredigd worden en wenschte ik gaarne eens te zien, wat hier nog aan oude architectuur mocht aanwezig zijn. Want dan is, wanneer ook de situatie wordt nagegaan, al spoedig een idee gevormd van de geschiedenis eener plaats. De „groeiwijze”, de bloeitijd en het verval van een stad of dorp, het is dan alles te lezen voor dengene die de taal der steenen verstaat en met piëteit het verleden beziet.

Bilderdijk zong reeds:

Wat verschijne,
Wat verdwijne,
't Hangt niet aan een los geval, —
In 't Voorleden,
Ligt het Heden,
In 't Nu, wat worden zal.

Monumenten van bijzondere bouwkundige waarde bezit Kuinre niet en het plan van het plaatsje, bijna uitsluitend uit een vrij lange straat bestaande, is eenvoudig.

Hier mogen eenige geschiedkundige gegevens aangaande het oude „Cuinree” volgen. *)

Hoewel de historie der heerlijkheid Kuinre niet van algemeene bekendheid is, verdient zij toch belangstelling, omdat de rampen van den oorlog, waaronder ons Vaderland heeft geleden, ook Kuinre niet gespaard zijn gebleven.

Liggende aan de Zuidelijke grens van Friesland en de Zuiderzee, was het vlek uit een krijskundig oogpunt veelal een plaats waarop de oorlog voerende edelen en vorsten het oog hadden gericht.

Op het einde der 14e eeuw had Albrecht van Beieren, graaf van Holland, besloten de Friezen te onderwerpen. Herman van Kuinre koos de partij van Albrecht hoewel hij zich aanvankelijk bij de Friezen had aangesloten.

Dit verdroot Frederik van Blankenheim, bisschop van Utrecht, want ook het Sticht maakte aanspraak op een gedeelte van Friesland. De bisschop zat dientengevolge niet stil en wist in 1407 Kuinre onder zijn gezag te brengen.

Destijds bestond daar een versterking, een kasteel, dat reeds in de 12e eeuw wordt vermeld; het was een langwerpig rechthoekig gebouw en op de hoeken, — wellicht op de wijze als dat nog aan het Muiderslot te zien is, — was het voorzien van ronde torens.

Genoemde bisschop liet het slot aanmerkelijk versterken, hiertoe leenden Kampen en Deventer hem het geld.

Herhaaldelijk werd het kasteel hersteld en verbeterd, zoodat nog in 1446 de bisschop van Utrecht, Rudolph van Diepholt, daarvoor geld van Kampen leende. In 1492 werd „het huis en bolwerk” te Kuinre nogmaals versterkt. Nevens het kasteel lag in vroegere eeuwen het kerkgebouw; van dit alles is nu niets meer te vinden, alleen de zogenaamde Kasteleinsdijk, aan de Oostzijde en aan zee grenzende, herinnert nog aan het oude slot.

Later werd een schans om Kuinre aangebracht, die tot versterking dienen moest. Meegedeeld wordt verder, dat anno 1508, den 17^{en} October, hertog Karel van Gelre Kuinre met ruim 60 man

*) Zie verslagen en mededeelingen der Vereniging voor Overijsselsch Regt en Geschiedenis. 24^e stuk. Zwolle 1909, waarin een belangrijke bijdrage aangaande Kuinre, van den heer F. A. Hofer.

GEZICHT OP DE LEMMER.

bezette. Waarschijnlijk is het kasteel kort na 1531 verlaten en afgebroken, doch het kasteleinschap bleef voortbestaan, zooals ook de gedenksteen in den gevel van de protestantsche kerk nog doet zien.

In den Spaanschen tijd koos Kuinre de Staatsche zijde en werd door Grovestins er een schans opgeworpen, welke schans onvoldoende moet zijn geweest, want toen Rennenberg voor Steenwijk lag, werd het plaatsje, — het was den 23^{en} October van 1580, — door voetvolk en ruitery geplunderd, waarna het weer door deze krijgsknechten verlaten werd.

De kerk, reeds door Rennenberg's mannen van een sterke omwalling voorzien, werd in 1581 door ritmeester Issestein belegerd.

Na 1581 vindt men de schans te Kuinre, waarbinnen de kerk stond, vermeld. Het schijnt, dat ook deze schans dikwerf is versterkt geworden, want in 1629 wordt Kuinre een versterkte plaats genoemd.

In den loop der tijden is allengs de toestand aan zee zeer veranderd. De schans met de daarbinnen gelegen kerk zijn door de zee weggespoeld. Ook de watersnood van 1825 was voor het plaatsje noodlottig; toen toch werd een groot gedeelte van den Zeedijk tusschen Vollenhove en Kuinre weggeslagen. De zee heeft wèl aanhoudend de plaats geteisterd, want in 1560 spreekt men reeds van de „Nije Stadt" en het „Oude Cuyne".

De schans niet meer voor verdediging kunnende dienen, werd in 1721 als begraafplaats gebruikt, evenwel werd dit door den landdrost den 4^{en} April 1721 verboden en werd het nieuwe kerkhof, bij de thans bestaande protestantsche kerk gelegen, als zoodanig in gebruik genomen.

Bij bijzonder lage zeewaterstanden, zooals die zijn voorgekomen in 1834 en 1839, kan men de overblijfselen van schans, kerk en kerkhof bloot zien liggen.

* * *

De boterhandel, die te Kuinre nog van beteekenis is, was reeds den bewoners in de 15^e eeuw een bron van inkomsten, zoodat dan ook al in 1456 van een waag wordt melding gemaakt. Voor de stichting der eerste kerk was te Kuinre een kapel, die in 1132 genoemd wordt als staande onder de abdij van St. Odulphus te Stavoren. In 1165 echter gaf bisschop Godefried van Utrecht, vergunning een kerk te bouwen, welke aan St. Nicolaas werd gewijd.

Nadat in 1672, den 29 Augustus, de kerk door de Munstersche troepen, na het verlaten van Blokzijl, door brand was vernield, hield men zijn godsdienstoefeningen in een schuur, totdat in 1678 het thans bestaande kerkgebouw verrees, hetwelk werd gebouwd onder opzicht en leiding van Jan Everts, mr. metseelaar van Vollenhoven en Abel Simse, mr. timmerman van Wolvega.

Zoo leert de geschiedenis, dat het thans vredige plaatsje een verleden achter zich heeft van veel rampen. En het zeewater en de krijgvoerende legerbenden waren het, die eeuw na eeuw het bestaan van Kuinre hebben bedreigd.

* * *

Hoewel, als is gezegd, Kuinre geen belangrijke bouwkundige overblijfselen bezit, is er voor den opmerkzamen toerist toch nog wel wat, dat het bezichtigen waard is.

Typische gevelfragmenten vindt men er, en ook meerge-noemde protestantsche kerk is niet onbelangrijk, hoewel zij in 1844 op onoordeelkundige wijze werd verbouwd, en daardoor veel aan bouwkundige beteekenis heeft verloren. Deze kerk dagteekent, als is medegedeeld, van 1678 en, zooals de goede gewoonte onzer voorvaders was, wordt ook hier de geschiedenis van het gebouw, op een steen in den gevel, ons vermeld.

Daarop lezen we in 17^e eeuwse karakters:

Op Den 31 May Des Jaars
1678 Heeft De Welgeboren
Heer Rutger van Haersolte
Tot Herxen Haerst.
Toutenburgh ende Paesloo
Lant Rentmeister · van ·
Vollenhoo · En · Der ·
Heerlyckheyd Cvinree.
Verwalter Des Drostampts
Van Vollenhoo · En de
Casteleinschap · Cvinree ·
De Eerste Steen · van · Dese ·
Kercke · Gelecht

Hierboven is „en relief" gehouwen het wapen van den heer van Haersolte.

Verder vindt men in „de Nieuwstad" typische 18^e-eeuwse geveltopen en in „de straat", de eenige die Kuinre bezit, vond ik nog Renaissance-gevels en gedeelten daarvan, welke dagteekenen van 1648 en 1649, voorts ziet men daar sierlijk gesmede

KUINRE. GEZICHT OP HET RIVIERTJE DE LINDE EN HET RAADHUIS.

ankers van 1786, 1789, 1791, en aardige gevelsteen, gehouwen in de jaren 1636 en 1668.

In het kerkgebouw worden aangetroffen een houder voor een doopbekken en een lezenaar, welke goede overblijfselen zijn van geelgieterskunst. Dan ziet men hier nog een aardig orgel, twee karakteristieke bogen in het doophek en opgetuigde scheepjes van Oud-Hollandsch model.

De nog bestaande overblijfselen van vroegere eeuwen doen zien, dat onze Hollandsche bouwmeesters ook hier geestige en schilderachtige huisjes hebben gebouwd. Het geheel heeft het bekoorlijke van het klein-stedsche, dat altijd weer aantrekt door weldadige rust en intimiteit.

Toen ik stond op de wipbrug in „de Nieuwstad", stroomde langs mij heen het vriendelijke riviertje „de Linde", waaraan Kuinre ligt. En de torenspits van het raadhuis, de achtergevels der huizen, de mooi rondende lijnen van Friesche jachten en schuiten, waaraan door masten, takels en touwen levendigheid werd bijgezet, — dit alles werd vroolijk door het water van het „kleine rivierke" weerspiegeld; — en over dit schilderachtige tafereel spronkelde het zonnegoud van een mooien zomerdag.

Rondwalende door het plaatsje zag ik „de straat" weer en wel onder een gunstige belichting en met een mooie stoffeering. Breed is deze straat niet, veeleer smal; de huisjes staan aan de rivierzijde met de voorgevels grillig uitspringende en dan weer teruggelegen gebouwd zoodat hier niet de geometrisch-rechte lijn van den rooimeester het stedelijk schoon bederft. De teruggeplagen huisjes hebben veelal lindeboomen voor den gevel, wat een schilderachtige werking te weeg brengt, die nog wordt verhoogd door een ouden hoofstal, een stoepbank en de blikkering der kleine vensterruitjes van vooruitgetimmerde winkelramen. Hier is „lijn" en een perspectief van prettige teekening.

Zoo mij verlustigende in het eigenaardige van een oud, geïsoleerd liggend plaatsje, wandelde ik door Kuinre heen.

En soms werd het oog vergast op mooie binnenkamertjes, die, doordat de deur geopend stond, gemakkelijk te zien waren.

Dan zag ik soms van die oude 18^e-eeuwse, donkere kasten van glanzend eikenhout; typische glazenkastjes, waarin het aardewerk wordt bewaard; ik zag vloeren van hoog-roode en blauwe plavuizen; en menschen zag ik geheel passend in deze omgeving. Wien komen dan niet voor den geest de interieurs, zooals die vereeuwigd zijn door schilders als Pieter de Hoogh, Jan Vermeer en Geert Terborch?

Zoo kwam ik aan het andere einde van Kuinre, waar de nieuwgebouwde Roomsche Katholieke Kerk (ze dagteekent van 1870) de huizenrij afsluit en de grintweg begint, die over den binnenberm van den zeedijk naar de Lemmer voert.

Hier ligt vredig, in stille eenzaamheid, de begraafplaats, die weelderig omzoomd door een deinenden rietkraag, mij Gezelle herinneren deed. Enige oogenblikken hier stilstaande moest ook ik luisteren naar

„het droevig lied,
„het ruischen van het ranke riet".

Maar in die zoete mijmering kon ik niet langer verzonken blijven, want ik moest verder, naar de Lemmer.

Weer op mijn rijwieltje gezeten zette ik den tocht voort, zoodat ik des middags arriveerde in het Friesche dorp met zijne mooie havenwerken, opwekkend stoombootverkeer en levendige scheepvaart.

En het was wèl aangenaam toen het oog ook eens weer rustte op de blijmoedige drukte van een nijvere plaats.

R. ZEEHEER.

BLOEMVERGROEING BIJ CALENDULA OFF.
(GOUDSBLOEM).

EEN VERGROEIDE GOUDSBLOEM.

BOVENSTAANDE afbeelding toont een merkwaardig geval van bloemvergroeiing bij *Calendula off.* (goudsbloem.) Uit de hoofdbloem in het midden, welke thans zoo goed als uitgebloeid is en gedeeltelijk enkele onrijpe zaden draagt, zijn vier flink gesteelde, nieuwe bloemen gekomen. Ze ontsproten aan den centralen bloembodem en wel in de oksels der groene omwindselschubben.

De plant is een der overblijvers van 1909, opgeslagen onder mijn goudsbloemen den vorigen zomer reeds; buiten overleefden deze den zachten winter ongedekt, waardoor reeds half-Mei de bloemen zich vertoonden.

Naar ik meen, meldde jaren geleden „de Levende Natuur” nog eens zulk een opmerkelijke goudsbloemvergroeiing. Met vrij groote zekerheid denk ik in dit geval de larven der schuimcicaden (*Philaenus spumarius*) als oorzaak te kunnen aanwijzen; bij abnormalen vruchtgroei, van meloenen bv., werd ook meermalen sterke aantasting der planten door deze „spuugbeestjes” geconstateerd. Ook mijn goudsbloem had daarvan veel te lijden, want de bloembodem der eerste bloem was voor $\frac{3}{4}$ in groei gestuit door de vochtige zetels van een paar schuimbeestjes, eveneens waren de blader-oksels aan den stengel ermede bezet.

Wij kunnen ons dus zeer goed voorstellen hoe de krachtige plant, als met sterken wil begaafd om tot iederen prijs snel en flink te bloeien en vruchten voort te brengen, uit de verongelukte bloem een viertal nieuwe omhoog zond.

Deze verklaring lijkt overigens wél zoo aannemelijk, als dat direct aan erfelijke bloeifwijking gedacht zou moeten worden. In ieder geval zullen we de omringende goudsbloemen, bij wijze van proef, met tal van spuugbeestjes infecteeren, om te zien of ook daar misschien abnormaliteiten in de groeiwijze der bloemen het gevolg van zijn. Het zaad van een tweede vergroeide bloem aan dezelfde plant zal de erfelijkheid der neiging kunnen uitmaken.

G. DE GRAAF.

HET HEKSENKRING- ZWAMMETJE.

(*MARASMIUS OREADES*).

EEN zwammetje, dat iedereen wel eens gezien zal hebben is *Marasmius oreades*. Het is nl. een onzer meest algemeene paddenstoelen,

dien men reeds van Mei af tot het begin van den winter groepsgewijze kan vinden groeien in weilanden, langs wegen, op de hellingen van dijken en op tal van andere plaatsen. Bijzonder fraai is deze zwam niet. Zij heeft een ledergele of helderbruine kleur terwijl de plaatjes, die aan de onderzijde van den hoed te zien zijn, in den regel een iets lichtere tint vertoonen. Ook door een imponerende grootte munt zij niet uit. Zij wordt nl. hoogstens een cM. of 8 hoog en 5 cM. breed. Waardoor zij echter vaak de aandacht trekt, is door haar eigenaardige groeiwijze in heele of halve cirkels. Reeds van ouds heeft men zich over dezen kringvormigen groei verwonderd en dezen in verband gebracht met heksen of nimfen, die op de plaatsen, waar de zwam zich later vertoonde, hare rondedansen mitgevoerd zouden hebben. Vandaar de naam: „heksenkringzwam” bij ons en „fairyring toadstool” bij de Engelschen. De nuchtere wetenschap echter stelt zich met dergelijke poëtische verklaringen niet tevreden en is tot een geheel ander resultaat gekomen. Het schijnt dat de zwamvlok, waaruit een paddenstoel ontstaat een neiging vertoont om kringvormig uit te groeien, terwijl de binnen dien kring gelegen aarde tijdelijk niet meer voor den groei van den paddenstoel geschikt is. Zoodoende ontspruiten de vruchtlichamen in telkens grooter cirkels, totdat door een of andere oorzaak aan het verder voortdringen van het mycelium paal en perk gesteld wordt. Sommige auteurs geven een nog minder dichtelijke verklaring. Zij brengen nl. de hebbelijkheid van deze zwam om in cirkels en slingers te groeien in verband met de manier, waarop de weidedieren hun urine op den bodem deponeeren. Maar, hoe het zij, de heksenkringen van *Marasmius* vormen altijd een interessant verschijnsel in onze weiden, omtrent welks ontstaan het laatste woord nog lang niet is gesproken.

Ondanks de kleinheid van dit zwammetje, wordt het onder de eetbare soorten gerekend. Vleesch echter bezit het niet noemenswaard. Het geheele dingetje toch weegt slechts enkele grammen; ook is het erg taai, droog en leerachtig. Het geheim der aantrekkelijkheid van dezen paddenstoel schuilt in zijn hoogst aangename, aromatische reuk en smaak, waarom hij in het buitenland veel wordt gebruikt voor het bereiden van soepen. Zelfs wordt hij in Frankrijk onder den naam van „faux mousseron” geregeld in den handel gebracht. Behalve versch kan men deze zwam ook gedroogd gebruiken. Zij eigent zich zelfs bijzonder goed voor het drogen. Wie ze aldus wil bewaren heeft niet anders te doen, dan de paddenstoeltjes aan een draad te rijgen en hetzij in de zon of in een oven eenigen tijd te laten hangen. Ze schrompelen dan schrikbarend ineen, doch kunnen gemakkelijk maandenlang bewaard worden, om later fijngewreven, te dienen tot bereiding van een smakelijke, pittige soep.

L. DORSMAN CZ.

EEN SCHOONE AMERIKAAN

DE ROUWOOG (*TELEA POLYPHEMUS*).

MEER dan 95 % van alle op aarde levende vlinders behooren tot de Nachtvinders. Ondoenlijk is het een algemeen geldende bepaling te geven van de eigenschappen en hoedanigheden, waardoor zij zich van de Dagvlinders onderscheiden. Het meest kenmerkend verschil leveren de sprieten, die bij de Nachtvinders het sprietknopje missen en waarvan de leden der sprietschaft meer breed dan lang zijn. Wie nu aan den naam Nachtvinders de meening ontleent, dat zij slechts bij nacht vliegen, zou zich deerlijk vergissen. De groote meerderheid doet dit wel; doch er zijn er ook, die zich zoowel bij nacht als bij dag vertoonen. Andere weer worden er gevonden, die in de vroege schemering hun voedsel zoeken; terwijl men er ook aantreft, die, evenals de Dagvlinders, zich alleen in het daglicht en nog liefst bij helderen zonschijn laten zien. In de rust worden de vleugels, hoewel op verschillende wijzen, neergeslagen. Sommige spanners echter volgen hierin de Dagvlinders na en klappen ze op. In tegenstelling met de Dagvlinders is dus de bovenzijde der vleugels in den regel de adaptieve of beschermende kant. In den ruststand zien wij van deze vlinders gewoonlijk dus niet, hoe schoon ook zij soms geteekend zijn.

Het zijn al weer de tropen, die de grootste en fraaiste exemplaren opleveren.

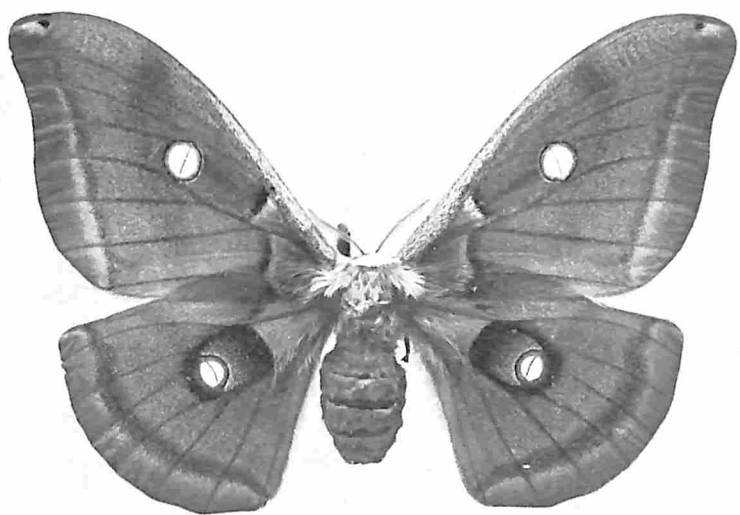
De Nachtvlinder, wiens beeltenis wij hier aanbieden, is de Rouwoog (*Telea polyphemus*), uit Noord-Amerika.

Het lichaam is met lichtbruine haren bekleed. De bovenzijde der vleugels is van dezelfde kleur, de achterste wat donkerder dan de voorste. Op beide vleugels, dicht bij den wortel, wordt een meer donkere, bruine streep aangetroffen aan de binnenzijde afgezet door een lichtere, lila gekleurde. Aan den buitenkant van het oog op de voorvleugels loopt nog een gekronkelde donkerbruine lijn. Zoowel op de voor- als op de achtervleugels wordt de franje van het middelveld gescheiden door een zwarte

Foto L. Dorsman Cz.

HEKSENKRINGZWAMMETJE.

DE ROUWVOOG. (TELEA POLYPHEMUS).

lijn, op de achtervleugels donkerder dan op de voorste, beide door een lila-streep begrensd. Merkwaardig zijn de oogen op beide vleugels. Als men ze oppervlakkig bekijkt, schijnen het openingen te zijn. Bij nader inzien echter blijf t deze opening gesloten te worden door een hoornachtig, doorzichtig plaatje, waartusschen zich de pupil bevindt. Beide oogen zijn door een gelen cirkel begrensd. Die der achtervleugels echter worden nog omringd door een donker zwarten cirkel, waar binnen een zilvergrijze vlek. Naar deze omfloerste oogen heeft de vlinder bepaald den naam van Rouwvlinder ontvangen. De onderkant der vleugels is grijsachtig gekleurd, terwijl de oogen hier slechts omgeven zijn door een geel cirkeltje. Op de voorvleugels loopen twee donkerbruine strepen en op de achtervleugels wordt een groote donkerbruine vlek gevonden.

P. FRANSEN Jz.

DE OUDE SNOEK.

DAT zeg ik, en daar blijf ik bij, wanneer de oude snoek gaat hemelen, geef ik een feest, zooals jullie hier in 't meer nog nooit gezien hebt." Het was Zilverling, de rog, die sprak en een baars luisterde. De baars luierde in het riet, terwijl de rog woevend om hem heen schoot met roode, glinsterende oogen.

"Ik heb al wat eten bij elkaar verzameld," vervolgde Zilverling, "een massa wormen, ze liggen daarginder in een spleet. Het is een echte lekkernij, maar jullie roodvinnen begrijpen dat niet. Jullie slokken den heelen worm op en spartelden dan met den haak in je maag. Neen, men moet kwik in zijne bewegingen zijn en voorzichtig ook. Men moet er aan komen schieten en telkens een klein hapje nemen, totdat de haak daar schoon hangt te bengelen. Kijk, zóó moet het gaan!"

Hij sloeg eenige malen met zijn staart en zwom naar een langen worm, die in het water kringelde. Hij beet er een stukje af, liet dat in 't voorbijgaan voor den baars los, maakte een zwaai en keerde terug naar den worm. Maar nu kwam hij niet weerom, de baars zag hem opeens in de hoogte verdwijnen; hij wrong zich in allerlei bochten, sloeg en spartelde, zoodat het lichtte en flikkerde door 't dofgroenewater.

"Wel bedankt voor je uitnoodiging," riep de baars hem achterna. "Het spijt me, dat de gastheer zelf niet op het feest kan zijn."

Toen dook hij vlug in het riet weg — hij had een geweldige, donkere schaduw stil en sluipend over het water zien glijden. Het was de oude snoek, die op roof uit was. Langzaam zwom hij om het riet heen, trok zich toen in de schaduw terug en bleef wachten. Voor zeven achtste sloot hij de oogen, om de menschen in den waan te brengen, dat hij sliep — met het laatste achtste deel zag hij meer dan voldoende — en verroerde geen vin.

De oude snoek was groot. Wanneer men beweert, dat hij twee en een kwart pond woog en van zijn hoornigen bek tot het uiterste puntje van zijn staart juist zes voet haalde, overdrijft men niet noemenswaard. Dat hij ook vrij gulzig was en lastig in den kost behoeft niet extra genoemd te worden. Evenmin het treurige feit, dat hij de boeman van het meer was en daar heel alleen het schrikbewind voerde.

Dat was reeds verscheidene jaren zoo geweest; de oudste baarzen herinnerden zich hem nog uit hun jeugd, maar toen was hij al oud. Veel had hij ook beleefd en wanneer hij bij uitzondering eens voldoende gegeten had en dus in een goed humeur was, kon hij onder den oever zwemmen en vertellen. Dan kwamen ze in groote massa's van alle kanten aan, baarzen en roggen, witvisschen en allerlei klein goed. In een kring stonden zij om hem heen en hij draaide de eene boeiende geschiedenis na de andere af. Hoe hij in een net verward was geraakt, maar er op het laatste moment nog uitgekomen was, hoe hij door de zuiging meegesleept en toch weer vrijgekomen was, hoe hij op een voorjaarsmorgen een anderen snoek achterna gezeten had — „dat was leuk", — en de snoek smakte met zijne kaken. Die domoor was tot op het droge land gevluht en vlak voor de voeten van een jongen blij-

ven liggen. Natuurlijk had die hem gepakt en nog wel zoo maar met 'de handen. Maar de oude snoek had zich met een pracht-sprong in het water gegooid, een sprong, dien een vliegende visch hem had kunnen benijden, zei hij zelf en strekte alle vinnen uit. En hoe hij een andermaal een reuzenbaars opgeslokt had. Een rog had in een worm gebeten, deze was door een baars naar binnen gewerkt, die niet veel langer was dan de rog en deze twee door den grooten baars en deze weer door den ouden snoek. Natuurlijk brak de snoer als een zijden draadje, zoodra hij zich maar bewoog en hij zwom verder met alle drie de visschen in zijn maag. Dat was nog eens een gemakkelijk en goedkoop feestmaal.

Hij kende verscheidene dergelijke verhalen, maar de mooiste geschiedenissen waren van de kat en de zwaluw. De eerste speelde op een avond, toen de oude snoek naar het strand kwam zwemmen. Hij hoorde jongensstemmen op het land en nu en dan kwam er een steen neerplompen. Maar ten slotte kwam iets, dat geen steen was. Het had beenen, en spartelde en sloeg en zonk slechts heel weinig onder de wateroppervlakte. De oude snoek zwom dichterbij en zag, dat het een jonge kat was. Hij had iets om den hals gebonden, dat evenwel niet zwaar genoeg was en daar stond de stumper in het water te trappelen zonder omhoog of omlaag te komen. Maar de oude snoek hielp hem, trok hem aan zijn staart naar beneden en daar werd hij gauw kalm en smaakte lang niet kwaad.

De geschiedenis van de zwaluw vertelde hij nog liever, altijd met een nieuw toevoegsel. Dat was op een helderen, zonnigen dag, maar men verwachtte regen, de zwaluwen vlogen laag. De oude snoek lag dicht aan de oppervlakte en sloeg hen gade. Als pijlen schoten ze naar omlaag, dompelden zich in het water en vlogen weer omhoog naar de wolken. En opeens kwam een van hen recht op hem af, dook vlak voor hem onder — en bleef daar beneden. De oude snoek had slechts den bek behoeven te openen en te sluiten. Allemenschen, wat was dat lekker geweest.

Wanneer hij zoo een poosje verteld had, kreeg hij weer honger, dat wisten de visschen, en één, twee, drie, voordat de laatste geschiedenis uit was, was het leeg om hem heen. Hij snorde rond en zocht... niets, zij waren allemaal als weggeblazen.

Dan moest hij weer op jacht gaan en het duurde niet lang eer hij weer een gezelligen, ronden baars te pakken had.

Maar het gaat, zoolang als het gaat en dan gaat het niet meer, of men zou het ook zóó kunnen uitdrukken; de snoek gaat zoo lang te water, tot hij barst.

Er waren eenige roggen, na familieleden van Zilverling zaliger. Zij hadden gezworen den alleenheerscher van den troon te stooten en zij hadden een plan gemaakt, dat alle kans van lukken had. Het was gebouwd op een fuik, die onlangs in het meer was uitgezet en op een streng bevel aan alle visschen, om zich eenige dagen onzichtbaar te houden. Vóór alles moest de oude snoek een vastkuur doen en flink schrokkelig en wild gemaakt worden.

Het scheen naar verwachting te gaan. De saamgezworenen volgden hem overal op eerbiedigen afstand. Hij maakte groote tochten, ging naar dichtbij gelegen bochten, zocht tusschen eilandjes, in riviertjes en stroompjes, stond uren lang bij het riet te wachten. Maar in dien nacht ving hij niets. Overal was het even doodsch en leeg. Hij viel af en werd zenuwachtig, wat de roggen verblijdde en tevreden stelde.

Toen op een middernacht stond een van hen, het was Zilverling's broer, vlak bij de fuik, hij had hem daar in de buurt gezien. En weldra zag hij hem dichterbij komen — hij hield zich van den domme, bleef alleen staan en zag er onnoozel uit. Steeds dichterbij kwam hij... nu was hij nog slechts enkele ellen van hem af — toen kwam er beweging in den rog, hij maakte een bocht en zwom recht de fuik in. En de oude snoek hem achterna met volle zeilen. Onder gewone omstandigheden zou hij zijn vaart wel verminderd hebben, maar nu zag noch dacht hij, maar zwom slechts. Hij bonsde tegen het net, keerde zich om, gleed de fuik in... en toen kon hij niet verder komen.

Een rog was daar binnen niet, hij was door een der mazen naar buiten geschoten, maar de oude snoek kon er niet uit. Hij was, waar hij was.

Toen hij dit begon te begrijpen, werd hij nijdig, zooals gewoonlijk gebeurt, wanneer men in een net gevangen wordt. Hij snorde rond, sloeg en spatte heen en weer, maar een uitgang kon hij niet vinden. Hij kletste met zijn staart en stootte zoo hard mogelijk tegen het net, maar dat was er tegen bestand. Hij keerde zich op zijde en met den buik omhoog, doch er uit kwam hij toch niet.

Een oogenblik kalmeerde hij en schepte adem. Daar bewoog iets. Het was Zilverling's broer, die kwam aanzwemmen, maar hij was niet alleen. Integendeel had hij zelfs een heel groot gezelschap bij zich; voorop kwamen de saamgezworenen en daarachter volgden alle verdere bewoners van het meer. Van alle kanten kwamen ze aanzetten, ouden en jongen, baarzen en roggen en witvisschen en allerlei klein gedoe. Zelfs waren er een paar kleine snoeken bij, een paar van zijn eigene bloedverwanten, een zalm zelfs was heelemaal hierheen gekomen. Rondom de fuik verzamelden zij zich, dicht tegen het net aan. De oude snoek begreep wel, wat gebeuren zou, maar besloot zich doof en blind te houden.

Zilverling's broer begon.

"We komen om een paar leuke geschiedenissen te hooren," zeide hij. "Het is zoo lang geleden, dat zulk een geluk ons ten deel viel. Maar nu scheen de gelegenheid ons eenig. Wat vindt je er zelf van?"

Hij zweeg en zij wachtten, totdat de oude snoek op de eene of andere wijze zou antwoorden. Maar hij staarde recht voor zich, stak de onderkaak vooruit en zweeg.

„Toe, wees nu niet zoo lichtgeraakt,” zei een kleine visch, „anders ben je er zoo gemakkelijk voor te vinden en dan vertel je ook zoo aardig.”

„Weet je wat,” zei een oudere baars, „vertel nog eens van die driedubbele vangst. Het doet altijd goed, te hooren, dat een visch los weet te komen, hetzij van een haak, hetzij uit een fuik.”

Dat hielp. De oude snoek knipte met de oogen, liet zijne tanden zien, maar werd toen onmiddellijk weer kalm en koud.

„Hij wordt hoe langer hoe nijziger,” fluisterde een en een zacht gegichel volgde. „Zeg, vader snoek,” ging hij verder, „hoe was dat ook weer met die zwaluw...”

„En de kat,” riep een ander, „heb je die nog?”

„Ja poes,” zeide paling met een breeden grijns, „hooren jullie hem niet in zijn maag jammeren!”

„Die was goed,” vonden ze algemeen en grijnsden mee.

„Hoor hij eens jammeren in zijn maag!” herhaalden ze een voor een.

„De stumper, hij heeft honger,” zei Zilverling's broer. „De oude snoek heeft hem de laatste dagen ook geen eten gegeven”.

Een paar stekeltjes, de kleinsten van allen, zwommen de fuik half binnen.

„Snoek, wil je soms ontbijten?” riepen ze, „gaap dan maar wijd, dan komen we”.

„Gaap maar flink! dan komen we,” riepen roggen en palingen en staken hunne neuzen door de mazen.

En de oude snoek gaapte; het gebeurde als vanzelf, maar hij gaapte toch. Toen ontstond er een gejubel; zij zwommen de fuik in en uit, zij drongen om hem heen en tikten nu en dan tegen zijn staart. Maar toen kon de oude snoek zich niet langer bedwingen. Hij was woedend en razend, snorde rond, strekte de vinnen uit en hieuw naar de kleine vischjes, maar die reddden zich altijd door het net; zelfs geen schub kreeg hij, en des te woedender en wilder werd hij.

Boven was de lucht reeds licht; het water begon warm te worden en werd doorstraald van gele zonneplekken. Gedempte geluiden drongen tot beneden door; een haan kraaide ergens langs den oever; een klokje luidde en een zachte wind huppelde over het water; de golven sloegen en neurieden en het meer suisde.

Dat alles maakte de visschen nog joliger, nog vlugger met mond en staart; zij schoten heen en weer, vlogen pijlsnel tusschen de geopende kaken van den snoek door en sprongen zelfs boven het water uit, zoodat de druppels om hen heen spatten en fonkelden.

Maar plotseling was het leeg en doodstil om den snoek heen. Zij waren eensklaps verdwenen, juist zooals vroeger, wanneer hij hun verhalen vertelde.

Hij vroeg zich af, wat er gebeurde en luisterde. Toen hoorde hij een geplas in het water — het naderde, iets groots, zwarts kwam aanglijden, als de schaduw van een wolk.

Naast de fuik stond het stil — deze werd opgetrokken, de oude snoek hoorde een daverend hoerageroep uit twee jongenskelen en dadelijk daarop lag hij op den bodem van een boot naar lucht te happen.

Iets scherp en kouds werd in zijn nek geprikt, hij hoorde een gekraak en het scheen hem, dat hij middendoor geknipt werd, daarop versuifte hij. Maar in zijne bedwelming voelde hij nog, hoe een stokje in zijn eene kieuw werd gestoken. Het moest er door den bek weer uit, maar de oude snoek beet de kaken stijf op elkaar, waarom wist hij zelf niet. Een der jongens wilde ze van elkaar trekken, doch dat had hij niet moeten doen. De oude snoek had uitstekende tanden en een beetje kracht had hij ook

nog, en die gebruikte hij. Toen de jongen zijne yingers weer terugtrok, waren ze tamelijk gehavend en eenige geleken voor den oppervlakkigen waarnemer meer op druipende roode franje dan op menschevingers.

Dit was het laatste heldenfeit van den ouden snoek. Daarna werd het stil en duister om hem heen.

In zijn maag vond men van allerlei. Een kat was er weliswaar niet bij, maar daarentegen verscheidene haakjes, een paar snoeren, eenige dobbers, een klein bootje met mast, zeilen en vlag, een tinnen soldaat en een gladde gouden ring, alles in een tamelijk onbeschadigden en bruikbaren toestand.

Naar het Zweedsch van KARL ERIK FORSSLUND.

KERK VAN DEN

H. FRANCISCUS VAN ASSISI.

ONZE foto geeft een afbeelding van de huizen aan het einde der Kalverstraat, die toegang geven tot bovengenoemde kerk, welke eerlang onder sloopers handen zal vallen. Daarmede verdwijnt het laatste toehuis in de Kalverstraat, en wij meenden goed te doen, dit

stukje 17^e-eeuwsche architectuur in „Buiten” vast te leggen.

De naam „t Boompje” van het huis in de Kalverstraat ging later over op de kerk aan het Rokin, die in de wandeling de Boompjeskerk heet. Deze is vermoedelijk in de eerste helft der 18^e eeuw gebouwd en dus van veel jonger dagteekening dan de beide woningen in de Kalverstraat, die blijkens de gevelstenen, van 1651 dateren.

Voordat de kerk bestond, werden in deze huizen godsdienstoefeningen gehouden, waarbij de dienst werd vervuld door Paters Franciscanen.

VARIA.

TAAI LEVEN.

Als bekend mag het beschouwd worden, dat sommige lagere planten en dieren een bijzonder taaï leven hebben, en voor het meerendeel zijn het juist die, welke men het liefst gauw kwijt is, die het langst leven. Sommige ziektekiemen zijn er o.a. die een zeer hooge of lage temperatuur kunnen doorstaan, voordat zij doodgaan, en het kost dan ook somtijds heel wat moeite om voorwerpen, die er mede in aanraking zijn geweest, afdoende te steriliseeren.

Minder bekend is het echter, dat ook sommige hogere planten heel wat kunnen verdragen, voordat zij dood gaan.

Een sterk voorbeeld daarvan heeft eens een *Lewisia rediviva* opgeleverd. Deze werd in Californië verzameld en als herbariummateriaal naar Engeland gezonden. Hiertoe werd de plant in een paar vellen viltreepapier gelegd, die tusschen twee plankjes werden gepakt. Hieromheen werd papier gedaan en zoo reisden zij naar Engeland. Veel licht en lucht genoten deze planten dus niet, waarbij nog kwam, dat deze reis destijds vrij lang duurde.

Toen het pakje in Engeland werd geopend, bleek het dat de *Lewisia* lustig aan het groeien was gegaan en haar knoppen zelfs door het vloeiend papier heen gedrongen waren. In plaats van in het herbarium opgeborgen te worden, potte men ze op en na korten tijd groeiden zij door of er niets gebeurde was.

Enkele jaren later wilde men toch een exemplaar van deze plant in een herbarium plaatsen. Om haar te doden werd zij korten tijd in kokend water gedompeld en daarna gedroogd. Zij werd toen tusschen vloeiend papier opgeborgen.

Toen men eenigen tijd later het exemplaar wilde ophechten, bleek het weer lustig aan den groei te zijn gegaan en nieuwe knoppen te hebben gevormd.

Wel een bewijs hoe sterk deze plant is.

E. TH. W.

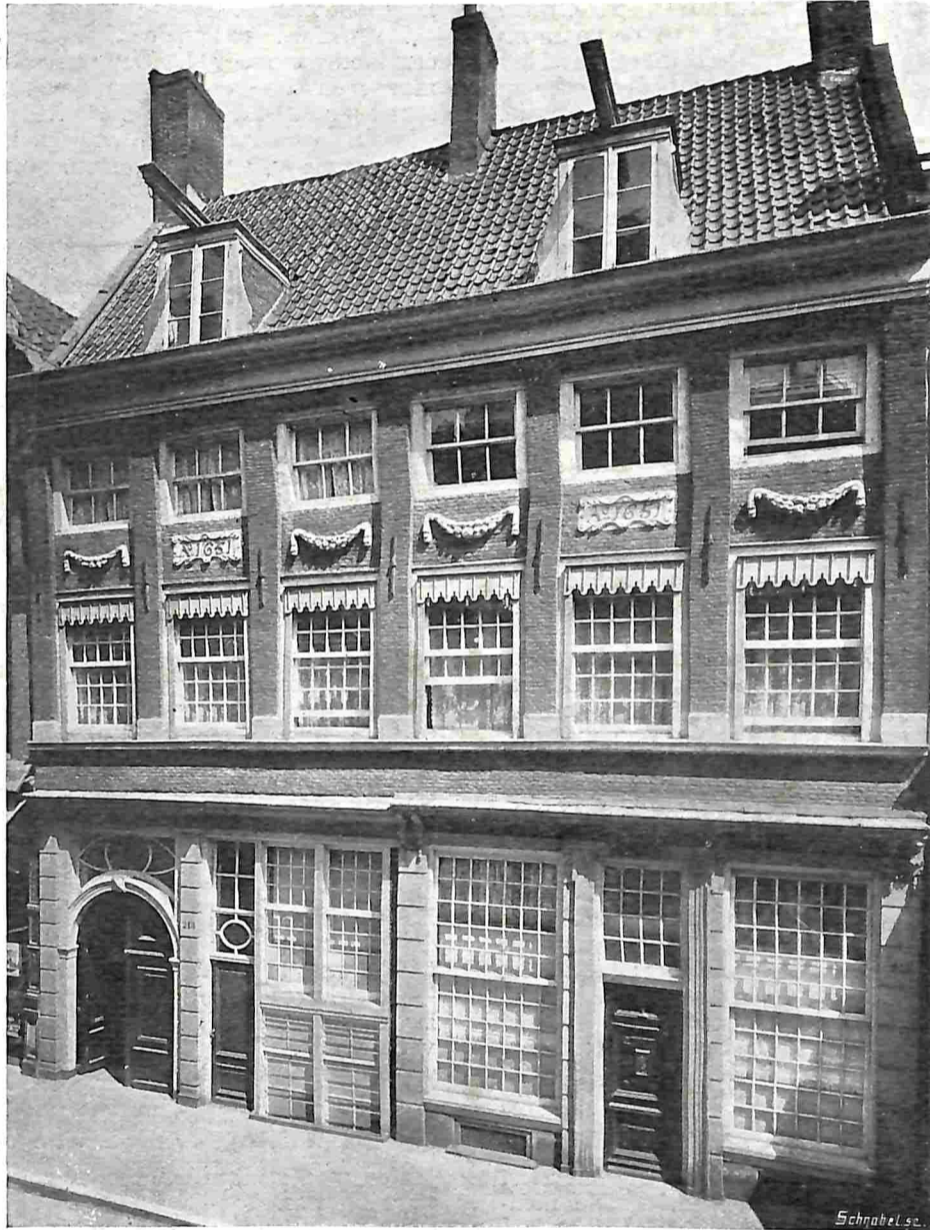

Foto C. Steenberg.

DE „BOOMPJESKERK” TE AMSTERDAM. (KALVERSTRAATZIJDE).